

---

1 JAK PRACOVAT SE CVIČEBNICÍ A KOMU JE URČENA

Tato cvičebnice, která, což opakovaně zdůrazňujeme, je doplňkem základní studijní literatury, se zaměřuje na vybrané oblasti tzv. zvláštní části správního práva. Výběr těchto oblastí nebyl náhodný. Jedná se o významné a tradiční oblasti tzv. zvláštní části správního práva. I z toho důvodu jim bývá obvykle věnována pozornost v rámci přednáškové a seminární výuky, učební pomůcky nevyjímaje. Systematika cvičebnice v zásadě odpovídá tradičnímu pojetí výuky tzv. zvláštní části správního práva, kde je nejprve pozornost věnována tzv. vnitřní správě. Následují další oblasti tzv. zvláštní části správního práva. Kapitola zaměřenou na správu bezpečnosti a obrany je vhodné vnímat v souvislosti s následujícími kapitolami pojednávajícími o tzv. služebních poměrech, tj. o poměrech osob, které v oblasti správy bezpečnosti a obrany působí a vykonávají ji, a o správě na úseku zbraní a střeliva, neboť jedním z pojmových znaků správy bezpečnosti a obrany je oprávnění k použití zbraně. Další kapitoly zahrnují obvyklé součásti tzv. zvláštní části správního práva, pro které se ovšem lze setkávat s poněkud nepřesnými a zjednodušujícími označeními, které by mohlo vést k nesprávnému závěru o nezávislosti a samostatnosti takové oblasti (srov. kupř. pojmy jako „dopravní právo“, „školské právo“, „zdravotnické právo“, nebo „stavební právo“). Vedle toho jsou zastoupeny oblasti správy na úseku živnostenského podnikání, kultury a zaměstnanosti. Rozhodli jsme se i pro zařazení oblasti elektronických komunikací, která je po obsahové stránce poměrně specifická a náročná. Nicméně je to mohutně rozvíjející se oblast a bylo by chybou ji zcela opomíjet.

Jsme si vědomi toho, že další potenciální oblasti či úseky tzv. zvláštní části správního práva byly opomenuty, přičemž nebylo a není naším cílem podat problematiku tzv. zvláštní části správního práva uceleně a komplexně. Při výběrů oblastí jsme vycházeli i z toho, zda a nakolik se s nimi student a pozdější absolvent právnické fakulty bude setkávat, a to jak v rámci svého „běžného“, tak i pracovního života či své praxe. Proto se jedná o oblasti povětšinou dominující v praxi.

Jakým způsobem používat tuto učební pomůcku? Úmyslně v této souvislosti používáme pojem „cvičebnice“, neboť zjednodušeně vystihuje obsahové zaměření a účel. Cvičebnice je zaměřena na procvičování a ověřování již nabytých teoretických znalostí, ale také na jejich prohlubování a získávání potřebného povědomí o dalších a možných souvislostech. Cílem je přiblížit vybrané úseky tzv. zvláštní části správního práva prostřednictvím rozličných otázek, příkladů či jiných úkolů. Snažili jsme se je pojmut tak, aby byly co nejvíce „ze života“ a co nejméně abstraktní. V některých ohledech jsme do příkladů zakomponovali případ, který se vskutku odehrál a byl určitým způsobem judikatorně, resp. soudně, řešen. Protože každý úsek tzv. zvláštní části má svá specifika, stejně tak se mohou lišit konstrukce otázek, příkladů a úkolů v jednotlivých kapitolách, jakkoliv jsme se snažili i o to, aby kapitoly z hlediska obsahu byly co nejvíce podobné.

Cvičebnici je možné využívat v rámci výuky, a to jak z hlediska přípravy na seminární výuku, tak i v rámci seminární výuky samotné. Stejně tak ovšem lze cvičebnici využít v rámci tzv. samostudia v průběhu výuky, nebo při přípravě na zkoušku.

Zcela záměrně cvičebnice postrádá „klíč“ nebo seznam „správných“ odpovědí. V tomto ohledu jsme byli vedeni tím, aby studenti, kteří pracují s touto cvičebnicí, hledali odpovědi tam, kde mají, tj. v textu právních předpisů či v judikatuře, a nikoliv ve cvičebnici samotné. Mnohem důležitější bylo a je, že jednak není vyloučena změna právní úpravy či judikatury, které by „správné“ odpovědi ne vždy zachycovaly, jednak by „předepsané správné odpovědi“ nevhodně omezovaly argumentaci či rozličné (a třeba i ojedinělé, nikoliv však zcela vyloučené) interpretační a aplikační přístupy, které by bylo v rámci řešení rovněž použít (a s nimiž autoři ani nepočítali) a jenž rovněž mohou být správné. Jsme si vědomi faktu, že neuvedení odpovědí není zcela ideální, ale právě tato „otevřenost“ je z našeho pohledu spíše výhodou nežli nevýhodou. Ostatně, k ověření správnosti odpovědí je celá řada způsobů. Od dotazu ve výuce, vyřešení v rámci konzultací s vyučujícím, ale také v rámci neformálních debat a diskuzí v kolektivu studentů.

Jaké otázky, příklady a úkoly cvičebnice obsahuje a proč? Jakkoliv na první pohled některé otázky či úkoly mohou vypadat poměrně jednoduše, není tomu tak. Mnohdy i zcela jednoduchý úkol vyžaduje ke svému úspěšnému

vyřešení aktivitu, která přispívá k získání potřebných znalostí nebo jejich rozšíření. Bez znalosti právní úpravy takový úkol vyřešit nelze.

V rámci jednotlivých kapitol najdete různé „doplňovačky“, otázky „Ano/Ne“, tabulky k vyplnění, úkoly z hlediska práce s judikaturou, jakož i příklady a „závěrečné“ otázky. Pochopitelně, že se skladba těchto úkolů může v dílčích ohledech lišit. Snažili jsme se ale, aby byly přítomny v každé kapitole, a to i z hlediska toho, ve které části kapitoly, resp. kde je možné je nalézt.

Každá kapitola počíná velmi stručným představením, obsahujícím též výčet stěžejních relevantních pramenů, s čímž je spojena „osnova znalostí“, poukazující na oblasti nebo instituty, které by student měl vědět a znát. Poté následují již zcela konkrétní úkoly.

Rozličné „doplňovačky“ mají za cíl získat znalosti, či ověřit orientaci v systematické a obsahu právní úpravy. Slouží k tomu, aby byly osvojeny stěžejní pojmy a instituty, které jsou pro danou část typické.

Otázky „Ano/Ne“ nelze úspěšně zodpovědět, aniž by tomu předcházelo osvojení si obsahu právní úpravy, resp. hledání správné odpovědi v právní úpravě. Nepostačující je přitom správná odpověď „Ano/Ne“, nýbrž je třeba poskytnout i její bližší zdůvodnění, což posiluje schopnost argumentace.

Tabulky sloužící k vyplnění zobrazují mnohdy zajímavé srovnání a mohou vytvářet další prostor pro otázky. Díky tabulkám mohou vyniknout případné rozdíly či odchylky v právní úpravě, kterým je vhodné věnovat pozornost.

Práce s judikaturou má několik rovin. Jednak v rámci cvičebnice jde o „prosté“ doplňování vynechaných slov. Nejde přitom o pouhé gramatické cvičení, neboť ke správnému doplnění je třeba si daný judikát obstarat a seznámit se s jeho obsahem. Díky tomu se také čtenář seznamuje touto formou s klíčovými pojmy a instituty, resp. pojmoslovným aparátem, který je pro danou oblast a kapitolu klíčový. K některým judikátům jsou rovněž položeny zcela konkrétní otázky, které lze úspěšně zodpovědět poté, co se studenti s judikátem seznámí. V jiných případech jsou otázky založeny na analýze určité judikatury.

Příklady, které mnohdy vycházejí z reálných případů, mají složku skutkovou a právní. Studenti by na jejich základě měli být s to rekapitulovat děj

po stránce skutkové a následně se věnovat právnímu rozboru jednotlivých otázek, a to opětovně při využití argumentace.

Závěrečné otázky jsou pojaty jako záměrně otevřené otázky. Míří primárně na vysvětlení a zodpovězení klíčových pojmů a institutů dané právní úpravy. Snažili jsme se různé a shora uvedené metody vhodně kombinovat tak, aby byl splněn cíl této cvičebnice. Jsme si vědomi toho, že v případě využívání této cvičebnice přímo ve výuce může být řada úkolů uplatněna i tak, že na jejich základě vyučující poskytne další výklad či položí související či rozvíjející otázku. Za to jsme jedině rádi.

Komu je tato cvičebnice určena? Kolektiv autorů působí na katedře správní vědy a správního práva Právnické fakulty Masarykovy univerzity. Primárně je proto cvičebnice určena pro zdejší studenty, a to zejména studenty tzv. magisterské, v rámci jejich kurzu správního práva, konkrétně při tzv. zvláštní části správního práva. Jsme ale přesvědčení, že cvičebnice nalezne své uplatnění i u studentů tzv. bakalářských, a to v oborech studia veřejné správy, jakož i v tzv. navazujícím magisterském studiu veřejné správy, kdy oba stupně studia jsou na brněnské právnické fakultě realizovány. Je evidentní, že konstrukce některých otázek, příkladů a úkolů může přesahovat znalosti ze studia bakalářského, nicméně díky tomu může cvičebnice sloužit pro získání či ověření rozšiřujících znalostí ze správního práva a jeho tzv. zvláštní části. Pochopitelně, že cvičebnici mohou využívat (a také využívají) studenti jiných právnických fakult, ale i studenti jiných oborů, jejichž součástí studia je také oblast veřejné správy a správního práva.

Jsme přesvědčení, že používání cvičebnice povede jak k získání potřebných (a mnohdy požadovaných) znalostí, ale také třeba i přispěje k prohloubení zájmu o správní právo jako takové.